

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-241-1-29>

Майєр Н. В.

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки, методики викладання іноземних мов
й інформаційно-комунікаційних технологій
Київський національний лінгвістичний університет
м. Київ*

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ І КУЛЬТУРИ

Креативна компетентність, як здатність організувати креативне навчання з метою формування у студентів професійно орієнтованої франкомовної комунікативної компетентності, є важливою складовою методичної компетентності майбутнього викладача французької мови і культури. Систему формування креативної компетентності складають підходи, принципи, зміст навчання. Компетентнісний підхід реалізується на основі принципу мінімізації для відбору змісту навчання і принципу організації квазіпрофесійної методичної діяльності майбутніх викладачів. Особистісно-діяльнісний підхід застосовується в єдності обох компонентів як з позиції викладача, так і з позиції здобувачів вищої освіти. Провідними технологіями формування креативної компетентності визначено проєктну та ігрову технології. Розроблена методика формування креативної компетентності реалізується у межах авторського курсу вибіркової навчальної дисципліни «Технології креативного навчання іноземних мов і культур» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта.

Вступ

Успішне вирішення завдань, які постають перед сучасним викладачем французької мови і культури можливе за умови ефективної організації його професійно-методичної підготовки у закладі вищої освіти. Мобільність, відповідальність, самостійність, здатність швидко реагувати в нестандартних ситуаціях і приймати

нестандартні рішення в складних ситуаціях – це ті якості, які пов'язані з креативністю і повинні бути сформовані у викладача [9, с. 463].

Творчість, як елемент методичної культури викладача іноземних мов, є принципово важливою в процесі його підготовки [20, с. 194–195], а креативна складова в оволодінні іноземними мовами [28] вимагає впровадження в освітній процес креативного навчання з використання спеціальних креативних технологій і прийомів.

Креативне навчання ґрунтується на застосуванні креативно орієнтованої методики як сукупності прийомів навчання іноземних мов на основі системи вправ продуктивного (творчого) характеру, котрі спонукають тих, кого навчають, мислити креативно, розвивають у них вміння творчо вирішувати комунікативні завдання. Чілінгарян М. В. стверджує, що всі методики, які застосовуються в сучасному освітньому процесі, повинні бути креативними або мати креативну (творчу) складову, що сприяє підвищенню інтересу до вивчення іноземної мови, розвиває у тих, хто навчається, спонтанність у вирішенні завдань, формує новий погляд на звичні явища, сприяє глибокому вивченню предмету [24, с. 5]. Методичні творчі рішення, наголошує Т. Д. Шевченко, повинні відходити від стереотипних традиційних рішень, вирішуватися нестандартним способом, сприяти перетворенню минулого досвіду, бути методично значущими і затребуваними [25].

Одним із чинників, що зумовлюють ефективність креативного навчання, є сформованість у майбутніх викладачів французької мови і культури креативної компетентності, яка, з поміж інших, є складником їхньої методичної компетентності та інтегрується в усі її складники.

Поділяємо точку зору Н. Г. Кізріної у тому, що креативна компетентність викладача іноземних мов є складною інтегративною якістю, яка ґрунтується на сукупності знань, навичок, умінь в галузі іноземної мови і методики її викладання, а також на його особистісних якостях, як от: здатність виявляти і формулювати проблеми, генерувати ідеї; здатність удосконалювати об'єкт, додаючи деталі; здатність до аналізу і синтезу; гнучкість, оригінальність. Креативна компетентність забезпечує викладачу здатність нестандартно вирішувати педагогічні ситуації та розвивати творчі здібності тих, кого він навчає [9, с. 464]. Отже, креативна компетентність дає змогу викладачу іноземних мов і

культур гнучко застосовувати стратегії навчання, творчо й оригінально використовувати різноманітні сучасні технології та методики навчання задля підвищення мотивації студентів, урізноманітнення вправ і завдань, форм і засобів контролю.

Креативною компетентністю, як здатністю реалізовувати креативне навчання в процесі формування у студентів професійно орієнтованої франкомовної комунікативної компетентності, майбутні викладачі французької мови і культури оволодівають в процесі професійно-методичної підготовки у закладах вищої освіти у межах різних компонент освітньої програми.

Основною навчальною дисципліною професійно-методичної підготовки майбутніх викладачів французької мови і культури – здобувачів вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта спеціалізації 014.023 Французька мова і література освітньої програми «Французька мова і друга західноєвропейська мова, зарубіжна література, методика навчання іноземних мов і культур у закладах вищої освіти» (другий (магістерський) рівень освіти) [15] у Київському національному лінгвістичному університеті – є «Методика навчання французької мови і культури в європейському контексті у закладах вищої освіти». Водночас, задля ефективного формування методичної компетентності у єдності всіх її складників актуальності набуває конструювання і реалізація комплексної системи професійно-методичної підготовки, зокрема на основі «принципу доповнюваності» [7, с. 2578]. Реалізація принципу доповнюваності зумовлює розширення змісту професійно-методичної підготовки шляхом розробки і введення до навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти спеціальних навчальних дисциплін для цілеспрямованого формування окремих складників методичної компетентності. Тому формування креативної компетентності майбутнього викладача французької мови і культури пропонуємо здійснювати у межах розробленого нами авторського курсу вибіркової навчальної дисципліни «Технології креативного навчання іноземних мов і культур».

1. Система формування креативної компетентності майбутніх викладачів французької мови і культури

Систему формування креативної компетентності майбутніх викладачів французької мови і культури, інтерпретуючи точку зору науковців [1, с. 275], розглядаємо як сукупність основних компонентів освітнього процесу, які визначають відбір змісту, форм,

методів, засобів і технологій навчання для досягнення запланованих цілей. Отже, систему формування креативної компетентності складають такі компоненти: підходи, принципи, зміст навчання. Розглянемо детальніше.

Важливою передумовою ефективного формування креативної компетентності майбутніх викладачів французької мови і культури є вибір сучасних підходів до навчання, адже підхід до навчання визначає стратегію навчання [1, с. 200], реалізує провідну, домінуючу ідею навчання на практиці [10, с. 20].

Зasadничим підходом до формування креативної компетентності є компетентнісний підхід як сукупність загальних принципів визначення цілей освіти, відбору змісту освіти, організації освітнього процесу й оцінки освітніх результатів [12, с. 25–26]. Компетентнісний підхід до методичної підготовки викладача іноземних мов – це система визначення цілей, відбору змісту, оцінювання результатів, організаційного і технологічного забезпечення навчального процесу на основі виділення компетенцій [17].

Принципи компетентнісного підходу, як вважають науковці, складають такі положення: зміст освіти полягає в розвитку у тих, хто навчається, здатності самостійно вирішувати проблеми в різних сферах і видах діяльності на основі використання соціального досвіду, елементом якого є й їхній особистий досвід; зміст освіти є дидактично адаптованим соціальним досвідом вирішення пізнавальних, світоглядних, моральних та інших проблем; сенс організації освітнього процесу полягає у створенні умов для формування у тих, хто навчається, досвіду самостійного вирішення пізнавальних, комунікативних, організаційних та інших проблем, що складають зміст навчання; оцінка освітніх результатів ґрунтується на аналізі рівнів навченості, досягнутих тими, хто навчається, на певному етапі навчання [12, с. 25–26]. Основними принципами компетентнісного підходу до формування креативної компетентності майбутніх викладачів французької мови і культури визначаємо принцип мінімізації для відбору змісту навчання, принцип організації квазіпрофесійної методичної діяльності майбутніх викладачів. Особливості їх реалізації розкриємо в наступному викладі.

Зміст навчання для формування креативної компетентності у предметному аспекті представлений темами і ситуаціями професійно-методичної діяльності майбутніх викладачів французької мови і культури, а в процесуальному – методичними знаннями і

методичними вміннями як складниками цільової компетентності. Відбір змісту навчання здійснюється за принципом мінімізації [23, с. 63], що зумовлює достатність і доступність відібраного змісту для формування креативної компетентності майбутніх викладачів французької мови і культури під час їхнього навчання у закладі вищої освіти та її розвитку в реальних умовах професійно-методичної діяльності впродовж життя. Керуючись цим принципом, зміст навчання в його предметному аспекті складають такі теми: теоретичні основи креативного навчання іноземних мов і культур; арт-технології креативного навчання іноземних мов і культур та прийоми їх використання для формування мовних видів іншомовної комунікативної компетентності; театральні технології креативного навчання іноземних мов і культур; технології навчання іншомовного креативного письма.

У межах відібраних тем у здобувачів вищої освіти формуються методичні знання про теоретичні основи креативного навчання іноземних мов і культур; цілі й завдання креативного навчання іноземних мов і культур; сучасні підходи до креативного навчання іноземних мов і культур; арт-технології креативного навчання іноземних мов і культур; прийоми креативного навчання іноземних мов і культур. Задля оволодіння методичними знаннями магістранти повинні залучатися до активної навчально-пізнавальної діяльності у різних формах організації освітнього процесу.

Відповідно до принципу організації квазіпрофесійної методичної діяльності майбутніх викладачів французької мови і культури моделюються типові ситуації професійно-методичної діяльності, в яких діє викладач у реальних умовах освітнього процесу (аналіз чинних програм і підручників з французької мови для закладів вищої освіти, конкретизація цілей креативного навчання, відбір навчального матеріалу, добір / розроблення креативних прийомів, засобів навчання та контролю тощо). Квазіпрофесійна діяльність як на практичних заняттях, так і в самостійній позааудиторній роботі, сприяє формуванню методичних умінь майбутніх викладачів організувати креативне навчання французької мови і культури, а саме: формулювати цілі креативного навчання на різних етапах освітнього процесу; використовувати систему рівнів володіння іноземною мовою для конкретизації цілей, змісту навчання, відбору навчальних матеріалів і визначення прийомів креативного навчання на різних етапах освітнього процесу; використовувати арт-технології і прийоми креативного навчання іноземних мов і

культур на різних етапах освітнього процесу; формувати іншомовну комунікативну компетентність студентів із застосування арт-технологій і прийомів креативного навчання.

Квазіпрофесійна методична діяльність магістрантів повинна бути особистісно значущою, сприяти розвитку їхньої індивідуальності, оригінальності, творчості та мотивації до креативного навчання французької мови і культури. Тому компетентнісний підхід до формування креативної компетентності реалізується в органічній єдності з особистісно-діяльнісним підходом.

Особистісно-діяльнісний підхід до формування креативної компетентності розглядаємо в єдності особистісного і діяльнісного компонентів. Реалізація особистісного компоненту зумовлює спрямованість змісту, методів і прийомів навчання на розвиток особистості майбутніх викладачів французької мови і культури, їхніх професійно значущих і особистісних якостей. Для викладача, який реалізує креативне навчання французької мови і культури, важливими є спостережливість (допомагає у непередбачуваних ситуаціях, що виникають на практичному занятті, дає змогу змінити технологію діяльності, форму презентації навчального матеріалу, викликати зацікавленість студентів [21], уява, креативність, інноваційність і творча індивідуальність (проявляються у відборі навчального матеріалу для креативного навчання, укладанні креативних вправ і завдань, в оригінальності як завдань, так і способів їх виконання тощо).

Якщо розуміти розвиток креативної компетентності як процес цілеспрямованого формування такої якості педагога, як спрямованість на творчість, то особливо важливими є здібності, мотиви, знання і вміння, завдяки яким професійна діяльність набуває новизни, оригінальності, унікальності [12, с. 116].

Методичне мислення як засіб керування діями, що лежать в основі навчаючої діяльності викладача, є необхідною передумова реалізації цих дій [13]. Услід за Н. В. Язиковою вважаємо, що в процесі підготовки майбутнього викладача до креативного навчання французької мови і культури методичне мислення формується як теоретико-практична діяльність, уміння проникати в сутність педагогічних явищ і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, формулювати визначення, умовиводи, висувати гіпотези, робити висновки на основі даних, отриманих емпіричним шляхом [26, с. 21].

Діяльнісний компонент актуалізується через 1) добір і організацію викладачем змісту навчання і навчальних матеріалів; 2) вибір

прийомів навчання і змісту навчальних завдань, встановлення їх номенклатури та ієрархії, форми пред'явлення для активізації творчої та особистісної самореалізації майбутнього викладача французької мови і культури, його підготовки до професійно-методичної діяльності. Це передбачає, насамперед, моделювання змісту й умов цієї діяльності в процесі навчання, формулювання особистісно орієнтованих інструкцій до завдань.

Важливою професійною якістю особистості викладача є рефлексія [1, с. 248], зокрема методична рефлексія як самоаналіз власної діяльності безпосередньо в процесі учіння в умовах освітнього процесу, а у професійно-методичній діяльності викладача передбачається самоаналіз ефективності проектування, конструювання, реалізації, прогнозування навчально-виховного процесу [11]. Розвитку методичної рефлексії магістрантів сприяє навчально-пізнавальна та квазіпрофесійна методична діяльність, а також аналіз і обговорення її результатів.

Формування креативної компетентності – це спільна діяльність викладача і здобувачів вищої освіти, яка реалізується шляхом використання методів навчання (методи викладача) і учіння (методи магістрантів). Метод – це спосіб досягнення мети [1, с. 135]. У контексті проблеми, що розглядається, сформованість у майбутніх викладачів креативної компетентності як здатності реалізовувати креативне навчання в процесі формування у студентів професійно орієнтованої франкомовної комунікативної компетентності є кінцевою метою навчання. Ця мета досягається шляхом взаємопов'язаного і взаємозалежного оволодіння магістрантами методичними знаннями і вміннями як складниками цільової компетентності. Для набуття методичних знань доцільними є такі методи, як лекція, бесіда, дискусія, робота із науковими і науково-методичними джерелами, навчальними і навчально-методичними матеріалами.

Основу професійно-методичної підготовки викладачів іноземних мов повинні складати практико-орієнтовані завдання, що передбачають конкретні методичні кроки-дії, які в майбутньому допоможуть реалізувати методичну діяльність [8, с. 110]. Тому засобом формування методичних умінь як складника креативної компетентності є професійно-методичне завдання, що моделює ситуацію професійно-методичної діяльності викладача й орієнтує магістранта на виконання певних методичних дій: аналізу / відбору / арт-технологій для досягнення мети навчання; аналізу / самостійного розроблення вправ і завдань з використанням

креативних прийомів навчання тощо. Виконання професійно-методичних завдань сприяє розвитку методичного мислення, креативності, оригінальності, творчої індивідуальності майбутніх викладачів, що є підґрунтям для розвитку гнучкості прийняття методичних рішень відповідно від умов навчання.

У процесі вирішення професійно-методичних завдань у майбутніх викладачів розвиваються не лише методичні вміння. Як зазначає Н. В. Язикова, під час виконання таких завдань відбувається справжнє засвоєння знань, при цьому студенти щоразу в результаті їх вирішення оволодівають додатковими знаннями [26, с. 11]. Тому професійно-методичне завдання розглядається також як «засіб конкретизації теоретичних знань, які складають орієнтувальну основу методичної дії» [26, с. 24–25]. Водночас, вміння спиратися на теоретичні знання, обґрунтовувати обране рішення характеризує професіоналізм у вирішенні завдань [26, с. 21].

Ефективному формуванню креативної компетентності сприяє також застосування в навчальному процесі проектної та ігрової технологій.

Проектна технологія реалізується шляхом виконання магістрантами професійно-орієнтованих індивідуальних проектних завдань. З огляду на основні ідеї проектного підходу (Аитов В. Ф., 2007; Скурихіна, О. В., 2008) професійно-орієнтоване індивідуальне проектне завдання тлумачимо як засіб творчої професійно-методичної діяльності майбутніх викладачів французької мови і культури, коли здійснюючи послідовні методичні дії шляхом аналізу методичної ситуації, пошуку варіантів її вирішення з використанням арт-технологій і прийомів креативного навчання, постійного зворотного зв'язку на рефлексивній основі, створюється план-конспект практичного заняття з французької мови як її реальний продукт і результат. Професійно-орієнтоване індивідуальне проектне завдання повинно мати такі характеристики: наявність проблеми, у процесі вирішення якої інтегруються методичні знання і вміння, франкомовні мовленнєві вміння, знання й навички використовувати цифрові технології; цінність результату й кінцевого продукту. Професійно-орієнтоване індивідуальне проектне завдання рекомендуємо використовувати як засіб рубіжного контролю (модульна контрольна робота).

Моделювання професійно-методичних ситуацій максимально наближених до реальних, а також навчання майбутніх викладачів діяти у цих ситуаціях уможливується впровадженням ігрової

технології навчання, що зумовлює використання на практичному занятті професійно-орієнтованої рольової гри.

Професійно-орієнтована рольова гра – це методичний прийом організації взаємодії магістрантів на основі штучно змодельованої ситуації професійно-методичної діяльності викладача. Під час професійно-орієнтованої рольової гри відтворюється модель взаємодії викладача і студентів, а також студентів між собою в умовах імітації реальних умов організації та проведення (фрагменту) практичного заняття з французької мови. При цьому магістрант-розробник плану-конспекту (фрагменту) практичного заняття виконує роль викладача французької мови і культури, а інші магістранти – ролі студентів академічної групи. Виконуючи роль викладача французької мови і культури, магістрант має можливість апробувати розроблений план-конспект, аналізувати методичну доцільність обраних креативних прийомів навчання, своєї мовленнєвої поведінки тощо. В процесі обговорення «проведеного» практичного заняття він отримує рекомендації викладача та інших членів академічної групи щодо коректності сформульованих цілей, обраних способів їх реалізації, методичної доцільності і правильності використаних арт-технологій, креативних прийомів навчання, режимів роботи тощо. У ситуації навчальної взаємодії зі «своїми» студентами, а також на етапі самоаналізу і самооцінки власної діяльності впродовж професійно-орієнтованої рольової гри й оцінки викладачем та іншими магістрантами, у майбутнього викладача французької мови і культури розвивається методична рефлексія і формується «здатність прогнозувати й адекватно оцінювати як «ідеальні», так і реальні результати своїх дій [3, с. 27]».

У ролі викладача французької мови і культури магістрант представляє не «самого себе», а «себе майбутнього», його переживання є справжніми й реальними [2, с. 48]. Тому для підвищення ефективності перебігу й результатів професійно-орієнтованої рольової гри, викладач повинен дотримуватися оптимальності у вимогах, посиленості і коректності у формулюванні індивідуальних проектних завдань, а на практичних заняттях створювати атмосферу творчості й розкутості, сприяти позитивному психологічному клімату.

Система формування креативної компетентності майбутніх викладачів французької мови і культури складає підґрунтя для практичної розробки методики, яка впроваджується в межах авторського курсу вибіркової навчальної дисципліни «Технології креативного навчання іноземних мов і культур».

2. Методика формування креативної компетентності майбутніх викладачів французької мови і культури

Основною метою вивчення дисципліни «Технології креативного навчання іноземних мов і культур» є формування креативної компетентності, що передбачає оволодіння майбутніми викладачами теоретичними основами й методикою креативного навчання французької мови і культури, методичними знаннями і вміннями застосовувати технології креативного навчання для формування різних видів мовних і мовленнєвих компетентностей студентів. Формування креативної компетентності в курсі навчальної дисципліни «Технології креативного навчання іноземних мов і культур» реалізується системою організаційних форм навчання (лекції – 20 годин, практичні заняття – 10 годин, самостійна робота – 60 годин), які охарактеризуємо в наступному викладі.

Метою лекцій є формування системи методичних знань щодо креативного навчання французької мови і культури; актуалізація методичних знань з методики навчання французької мови і культури в закладах вищої освіти; розвиток методичного мислення, спостережливості майбутніх викладачів. Для прикладу, під час лекції на тему «Теоретичні основи креативного навчання іноземних мов і культур» майбутні викладачі оволодівають основними поняттями креативного навчання («креативність в навчанні іноземних мов та її види», «творча мовленнєва діяльність», «креативна технологія», «креативний прийом», «арт-технології для креативного навчання», «креативно орієнтована методика» тощо); знайомляться із сучасними підходами до організації креативного навчання французької мови і культури та принципами їх реалізації; набувають знань про 1) принципи, методи, технології, засоби і прийоми креативного навчання французької мови і культури, 2) контроль у креативному навчанні, 3) особливості реалізації методів, технологій і прийомів креативного навчання французької мови і культури у різних формах організації освітнього процесу.

Самостійна робота магістрантів полягає у підготовці до практичних занять. Наведемо орієнтовну тематику практичних занять та основні питання, до участі в обговоренні яких повинні підготуватися магістранти в процесі самостійної роботи.

1. *Теоретичні основи креативного навчання іноземних мов і культур* (креативність і креативний метод навчання іноземних мов і культур; сутність креативного навчання іноземних мов і культур; принципи креативного навчання іноземних мов і культур,

показники креативності студентів у процесі реалізації іншомовної комунікації; види емоцій і прийоми їх розвитку в процесі креативного навчання іноземних мов і культур; основні характеристики творчої іншомовної мовленнєвої діяльності студентів, види евристичних практичних занять з іноземної мови; дидактичні принципи впровадження арт-технологій у навчальний процес з іноземних мов і культур).

2. *Арт-технології креативного навчання іноземних мов і культур* (цілі застосування музики, поезії, відеотехнології, гумору, фразеологічних одиниць прислівного типу, візуальних арт-технологій у креативному навчанні іноземних мов і культур; критерії відбору арт-технологій; креативні прийоми їх використання для формування різних видів мовних і мовленнєвих компетентностей).

3. *Театральні технології креативного навчання іноземних мов і культур* (роль театральної педагогіки у креативному навчанні іноземних мов і культур; цілі використання театральної технології у навчанні іноземних мов і культур; прийоми театральних технологій для креативного навчання іноземних мов і культур; технології навчання творчого усного висловлювання; комунікативно-театральний метод навчання іноземних мов; прийоми драматизації для креативного навчання іноземних мов і культур).

4. *Технології навчання іншомовного креативного письма* (креативне письмо іноземною мовою як мета навчання; види, етапи і прийоми навчання іншомовного креативного письма; арт-технології для навчання іншомовного креативного письма; особливості оцінювання іншомовних креативних текстів; чинники, що зумовлюють ефективність навчання студентів іншомовного креативного письма).

Набуті на лекціях методичні знання в процесі самостійної роботи поглиблюються, деталізуються й актуалізуються шляхом опрацювання рекомендованих джерел відповідно до теми практичного заняття і питань, що винесені на обговорення. Рекомендована для вивчення обов'язкова література, як рідною, так і французькою мовами, відображає основні наукові положення щодо проблеми, яка обговорюється на практичному занятті. Література з окремих аспектів проблеми пропонується як додаткова і магістранти можуть вивчати її вибірково. У відборі рекомендованої літератури, як обов'язкової, так і додаткової, керуємося критеріями «інформаційна насиченість», «професійна значущість», «науковий

авторитет авторів» [27, с. 124]. Зауважимо, що вивчення джерел французькою мовою сприяє розвитку у майбутніх викладачів професійно-орієнтованих франкомовних умінь читання, зокрема вмінь читати наукові та практичні статті, методичні розробки, навчальні посібники тощо.

Для роботи з окремими джерелами магістранти отримують евристичні завдання, які сприяють інтеграції теорії і практики та готують майбутніх викладачів французької мови і культури практично й творчо застосувати методичні знання в професійно-методичній діяльності. Інтерпретуючи точку зору Н. В. Дорошко [6, с. 7–8] в контексті предмету нашого дослідження вважаємо, що евристичні завдання дають змогу перетворити навчально-пізнавальну діяльність магістрантів в інтелектуально-творчу, коли кількісне засвоєння теоретичної інформації відбувається на максимально якісному рівні завдяки внутрішньому резерву і творчому потенціалу особистості магістранта, його мотивам, особливостям темпераменту, мислення, емоційності. Евристичні завдання не передбачають єдиної правильної відповіді і в процесі їх виконання у майбутнього викладача розвиваються уява, творче й методичне мислення, формується досвід креативної діяльності та виявляється емоційно-ціннісне ставлення до неї.

Наведемо приклади евристичних завдань до практичного заняття на тему «Арт-технології креативного навчання іноземних мов і культур»:

1. *Ознайомтесь із фрагментом навчального посібника Gérard Colavecchio, Évelyne Pâquier, Lidwien van Dixhoorn. Les médias en classe. Kit pédagogique pour la classe de langue (https://savoirs.rfi.fr/sites/default/files/medias/docs/grille-analyse_les-medias-en-classe_livrepub.pdf). Поясніть, як би Ви використали запропоновані критерії аналізу з метою відбору матеріалу для креативного навчання французької мови і культури. Які із них Ви вважаєте найбільш цінними? Поясніть свою точку зору.*

2. *Ознайомтесь із публікацією ChloeHr. Vers une approche ludique de l'enseignement des expressions idiomatiques en classe de FLE (<https://letreflesite.wordpress.com/2019/01/13/vers-une-approche-ludique-de-lenseignement-des-expressions-idiomatiques-en-classe-de-fle/>). Випишіть технології і прийоми креативного навчання, які Ви б використали на практичних заняттях зі своїми студентами. Подумайте, який би це був курс навчання і яка тема практичного заняття. Обґрунтуйте свій вибір.*

Навчально-пізнавальна діяльність магістрантів з рекомендованою літературою завершується виконанням завдань для самоконтролю, або електронного тесту (наприклад, в системі управління навчанням Moodle). Наведемо приклад завдань для самоконтролю за темою «Технології навчання іншомовного креативного письма».

Після опрацювання рекомендованих джерел, перевірте, чи готові ви: дати визначення поняття «креативне письмо»; сформулювати основні характеристики іншомовного креативного письма; назвати продукти іншомовного креативного письма; охарактеризувати цілі навчання іншомовного креативного письма; назвати етапи навчання іншомовного креативного письма і розкрити їх зміст; охарактеризувати прийоми навчання креативного письма; пояснити особливості використання різних арт-технологій для навчання креативного письма і навести приклади; пояснити специфіку оцінювання іншомовних креативних текстів; назвати чинники, що зумовлюють ефективність навчання іншомовного креативного письма.

Виконуючи такі завдання, або електронний тест, магістранти здійснюють самоконтроль і рефлексію засвоєного матеріалу, виявляють прогалини і мають можливість ліквідувати їх шляхом цілеспрямованого доучування, або занотувати питання і поставити викладачу на практичному занятті.

Для розвитку методичних умінь організації креативного навчання вважаємо доцільним використовувати спеціальні завдання. Тому розвиток методичних умінь в самостійній роботі відбувається в процесі виконання професійно-методичних завдань різних типів і видів [16, с. 134–135]: аналітичних (аналіз вправ, завдань, креативних прийомів, методичних розробок, навчальних посібників, аналіз відеофрагментів практичних занять з використанням технологій і прийомів креативного навчання), моделювальних (добір / самостійне розроблення вправ, завдань, креативних прийомів; трансформація, доповнення, коригування (виправлення методичних помилок)), творчих (розроблення плану-конспекту фрагменту практичного заняття, та / або комплексу вправ і завдань). Зауважимо, що в процесі виконання творчих професійно-методичних завдань синтезуються методичні знання й окремі методичні вміння, а саме: аналізу навчального матеріалу / технологій креативного навчання, добирання вправ і завдань, засобів навчання, розроблення вправ і завдань тощо. Наведемо приклади професійно-методичних завдань.

1. Приклади аналітичних професійно-методичних завдань на аналіз методичних розробок, вправ і завдань (тема практичного заняття «Арт-технології креативного навчання іноземних мов і культур»).

1.1. *Ознайомтеся із методичними розробками:*

– Amparo Calpe. *Rentrée 2017 autour de Jacques Prévert (1)*. URL: <https://apfvalblog.blogspot.com/2017/08/rentree-2017-autour-de-jacques-prevert-1.html>

– Amparo Calpe. *Activités autour de Jacques Prévert (2)* : «Chanson du vitrier». URL: <https://apfvalblog.blogspot.com/2017/09/activites-autour-de-jacques-prevert-2.html>

– Amparo Calpe. *Activités autour de Jacques Prévert (3)*. URL: <https://apfvalblog.blogspot.com/2017/10/activites-autour-de-jacques-prevert-3.html>.

Обґрунтуйте дидактичну цінність поезії Жака Превєра для креативного навчання французької мови і культури. Назвіть вірші поета, які рекомендовані для навчання французької мови як іноземної, цілі їх використання та креативні прийоми.

1.2. *L'humour en FLE : des vidéos drôles pour rire de tout. Des courts-métrages et sketches, accompagnés de fiches et d'exercices, pour rire en classe de français, du niveau débutant au niveau avancé* (<https://enseigner.tv5monde.com/articles-dossiers/dossiers/lhumour-en-fle-des-vidéos-droles-pour-rire-de-tout>). *Оберіть один відеоролик і проаналізуйте вправи і завдання для роботи з ним. Назвіть креативні прийоми навчання, сформулюйте мету їх застосування.*

2. Приклад аналітичного професійно-методичного завдання на аналіз методичних розробок (тема практичного заняття «Технології навчання іншомовного креативного письма»).

2.1. *Проаналізуйте методичні розробки і заповніть таблицю.*

– <https://ecriturecreativefle.wordpress.com/a-propos/>

– <https://ecriturecreativefle.wordpress.com/activites-decriture/>

– <https://enseigner.tv5monde.com/fiches-pedagogiques-fle/lundi-mechant>

– <https://enseigner.tv5monde.com/fiches-pedagogiques-fle/la-rumeur>

rumeur

– <https://tenseignes-tu.com/fiches/ecriture-creative/>

– <https://francaisetnumerique.wordpress.com/2018/01/13/lire-et-ecrire-des-contes-en-fle-deroulement-et-exemples-de-productions/>

Activités ou jeux d'écriture	Types d'exercices	Sources d'inspiration	Déroulement	Rôle du professeur

3. Приклад моделювального професійно-методичного завдання на доповнення (тема практичного заняття практичного заняття «Театральні технології креативного навчання іноземних мов і культур»).

3.1. Ознайомтесь із методичними розробками. Впишіть цілі, етапи, прийоми навчання. Доповніть кожну методичну розробку 1–2 самостійно укладеними креативними завданнями. Обґрунтуйте свої пропозиції, сформулюйте мету запропонованих Вами завдань.

– *Imaginer et jouer une scène de théâtre* (URL: https://www.mondesenvf.fr/wp-content/uploads/Ateliers/Une_vie_parfaite/Fiche%20pedagogique_Une%20vie%20parfaite.pdf)

– *Télésimulation «Au restaurant»* (URL: <https://docplayer.fr/35040097-Telesimulation-au-restaurant-fle-adultes-sommaire-niveau-a1-fiche-pedagogique-pour-la-classe-rappel.html>)

– *Le roman-photo en cours de français* (URL: https://bop.fipf.org/wp-content/uploads/2015/08/fds34_Fiche_roman_photo.pdf)

У якості навчального матеріалу для моделювальних професійно-методичних завдань на трансформацію, доповнення, коригування можуть використовуватися кейс-конспекти [5]. Кейс-конспект – спеціально розроблений викладачем фрагмент практичного заняття, що містить методичні помилки. До кейс-конспекту обов'язково додаються завдання, наприклад: конкретизувати цілі фрагменту практичного заняття, доповнити його етапами (або відкоригувати їх), доповнити етапи прийомами креативного навчання (або відкоригувати їх), трансформувати інструкцію до вправи / завдання (наприклад, для розвитку певного виду емоцій студентів, модифікації голосу, тону в залежності від комунікативного наміру тощо). Наведемо приклад.

3.2. Перед Вами план-конспект фрагменту практичного заняття з навчання креативного письма французькою мовою. Розробляючи план-конспект, його автор зазначив етапи, але не сформулював прийоми навчання, які реалізуються на кожному з них. Впишіть до кожного з етапів відповідні креативні прийоми навчання, орієнтуючись на запропонований укладачем зміст роботи. Обґрунтуйте своє методичне рішення.

4. Приклад творчого професійно-методичного завдання (розроблення плану-конспекту фрагменту практичного заняття).

4.1. Ви – майбутній викладач французької мови і культури – плануєте фрагмент практичного заняття з розвитку вмінь говоріння. Подумайте, якого функціонального типу монологу /

діалогу Ви будете навчати свої студентів. Укладіть план-конспект фрагменту, включивши до нього вправи і завдання з використанням театральної технології на матеріалі відеоролику Déjeuner du matin (URL: <https://www.youtube.com/watch?v=I4YoBuJCbfo>). Підготуйтеся до його презентації у формі професійно орієнтованої рольової гри на практичному занятті за темою «Театральні технології креативного навчання іноземних мов і культур».

Упродовж організованої в такий спосіб самостійної роботи у майбутніх викладачів французької мови і культури розвивається методичне мислення, креативність, оригінальність, творча індивідуальність.

Цілями практичних занять з навчальної дисципліни «Технології креативного навчання іноземних мов і культур» є поглиблення й узагальнення методичних знань, розвиток методичних умінь, методичного мислення, методичної рефлексії, спостережливості, уваги, розумової і творчої активності магістрантів. Для досягнення цілей на практичних заняттях постійно змінюються форми, види і режими роботи (індивідуальна робота (відповідь магістранта, презентація виконаних професійно-методичних завдань), групова робота (дискусія, презентація розробленого фрагменту практичного заняття та його обговорення)). Виконуючи творче професійно-методичне з розроблення плану-конспекту фрагменту практичного заняття, магістрант, у термінах В. М. Полякова [22, с. 25], здійснює його перспективний аналіз в процесі планування, а після його презентації на практичному занятті має місце ретроспективний аналіз з метою самоконтролю, чому сприяє обговорення презентованого фрагменту. У такий спосіб відбувається аналіз методичної ситуації, обговорення найефективнішого способу її вирішення, проявляється оригінальність та розвивається гнучкість як методичного, так і критичного мислення, активізується методична рефлексія та творчість майбутніх викладачів французької мови і культури.

Контроль є важливою складовою освітнього процесу з формування креативної компетентності майбутніх викладачів французької мови і культури і має свої цілі, види, форми, методи, об'єкти та засоби.

Метою контролю є оцінювання проміжних результатів навчальних досягнень магістрантів (поточний контроль) щодо оволодіння методичними знаннями та методичними вміннями як складниками креативної компетентності; визначення кореляції між

запланованими і реальними результатами формування цільової компетентності (рубіжний і підсумковий контроль). Поточний, рубіжний і підсумковий види контролю за формою організації є індивідуальними. Об'єктами контролю виступають методичні знання та методичні вміння як складники креативної компетентності.

Методами поточного контролю для оцінювання процесу формування креативної компетентності є завдання для самоконтролю, електронне тестування, які використовуються в самостійній роботі магістрантів.

Усна співбесіда, презентація самостійно виконаних професійно-методичних завдань є методами контролю, які застосовуються на практичних заняттях. Отже, поточне оцінювання полягає у визначенні рівня підготовки магістранта до практичного заняття і якості виконання професійно-методичних завдань у процесі самостійної позааудиторної роботи.

Рівень засвоєння теоретичного матеріалу (оволодіння методичними знаннями) з теми практичного заняття, який магістрант демонструє під час усної відповіді на питання, участі в його обговоренні, а також якість виконання професійно-методичного завдання (сформованість методичних умінь), оцінюються за п'ятибальною шкалою. Наведемо критерії оцінювання.

Критерії оцінювання знань теоретичного матеріалу (оволодіння методичними знаннями): 5 балів: відповідь є повною, ґрунтовною, з підкріпленням теоретичного викладу прикладами французькою мовою; магістрант коректно оперує методичною термінологією і суттєво доповнює відповіді інших, що є свідченням його систематичної підготовки до занять; 4 бали: відповідь є переважно повною і ґрунтовною, але не підкріплена прикладами французькою мовою; магістрант коректно оперує методичною термінологією і суттєво доповнює відповіді інших; 3 бали: відповідь є неповною, неточною, не підкріплена прикладами французькою мовою; магістрант припускається помилок щодо вживання методичної термінології і фрагментарно доповнює відповіді інших; 2 бали: відповідь є фрагментарною, не підкріплена прикладами французькою мовою; магістрант припускається помилок щодо вживання методичної термінології і не доповнює відповіді інших; 1 бал: відповідь демонструє елементарні уявлення магістранта про предмет обговорення і низький рівень володіння методичною термінологією; магістрант не може навести доцільні приклади

французькою мовою, відповіді інших не доповнює; 0 балів: магістрант був присутній на практичному занятті, але не взяв участь в обговоренні питань, або не відвідав його.

Критерії оцінювання виконаних магістрантами професійно-методичних завдань (сформованість методичних умінь): 5 балів: професійно-методичне завдання виконано з повним дотриманням інструкції; ураховано вимоги чинної Програми з французької мови для конкретного курсу навчання студентів; коректно визначено креативні прийоми навчання; мовні помилки відсутні; 4 бали: професійно-методичне завдання виконано з повним дотриманням інструкції; ураховано вимоги чинної Програми з французької мови для конкретного курсу навчання студентів; коректно визначено креативні прийоми навчання; допущено одну мовну помилку; 3 бали: професійно-методичне завдання виконано з частковим дотриманням інструкції; ураховано вимоги чинної Програми з французької мови для конкретного курсу навчання студентів; коректно визначено креативні прийоми навчання; допущено одну мовну помилку; 2 бали: професійно-методичне завдання виконано з частковим дотриманням інструкції; частково ураховано вимоги чинної Програми з французької мови для конкретного курсу навчання студентів; коректно визначено креативні прийоми навчання; допущено більше однієї мовної помилки; 1 бал: професійно-методичне завдання виконано з частковим дотриманням інструкції; не враховано вимоги чинної Програми з французької мови для конкретного курсу навчання студентів; некоректно визначено креативні прийоми навчання; допущена значна кількість мовних помилок; 0 балів: магістрант не виконав професійно-методичне завдання, або був відсутній на практичному занятті.

Вважають, що здатність до рефлексії способів і результатів своїх професійних дій призводить до укладання плану по корекції своєї діяльності, творчої переробки наявного досвіду [12, с. 42]. Тому для організації рефлексивного компонента в кінці кожного практичного заняття магістрантам пропонується завдання, виконання якого спонукає їх до саморефлексії, самокорекції та планування індивідуальної траєкторії учіння задля розвитку методичних умінь. Наведемо приклад завдання до теми «Театральні технології креативного навчання іноземних мов і культур»:

У процесі виконання професійно-методичних завдань, їх презентації та обговорення, Ви оволоділи основними методичними вміннями креативного навчання іноземних мов і культур з

використанням театральних технологій. У термінах «я вмію» і «я хочу навчитися» сформулюйте методичні вміння, якими Ви оволоділи і якими хотіли б оволодіти з метою ефективного використання цих технологій в процесі майбутньої професійно-методичної діяльності.

На етапі рубіжного контролю (модульна контрольна робота) передбачається виконання магістрантами професійно-орієнтованого індивідуального проектного завдання в процесі самостійної роботи та його презентація на останньому практичному занятті в формі професійно орієнтованої рольової гри. Поділяємо думку науковців у тому, що завдання, призначені для оцінки креативної компетентності повинні відображати професійні педагогічні, а у нашому випадку й методичні, проблемні ситуації [12, с. 34]. Професійно-орієнтоване індивідуальне проектне завдання полягає, як зазначалося вище, в розробленні й укладанні плану-конспекту практичного заняття, де викладач задає кожному магістранту лише один параметр – мовна або мовленнєва компетентність, формування / розвиток якої відбувається з використанням арт-технологій та креативних прийомів навчання. При цьому магістранти самостійно обирають курс навчання студентів, конкретну тему (підтему та / або проблему), арт-технологію; визначають тип і вид практичного заняття, формулюють його цілі; добирають / укладають вправи, завдання, креативні прийоми навчання; моделюють навчальні комунікативні ситуації; визначають способи і засоби поточного контролю. Обґрунтуємо критерії оцінювання професійно-орієнтованих індивідуальних проектних завдань.

Коректно визначений тип (з домінантою «тренування у спілкуванні» / з домінантою «практика у спілкуванні») і вид практичного заняття є, як відомо, ключем до грамотного його планування. Поділяємо точку зору науковців [20, с. 157–158] та, інтерпретуючи її відповідно до предмету нашого дослідження, вважаємо, що логіка практичного заняття пов'язана з його структурою і реалізується у таких аспектах: цілеспрямованість (співвіднесеність усіх компонентів практичного заняття з його цілями, де чіткість і визначеність цілей є найпершою передумовою цілеспрямованості практичного заняття), цілісність (підпорядкованість усіх компонентів практичного заняття один одному), динаміка (коректна послідовність компонентів практичного заняття і етапів формування мовленнєвих навичок і мовленнєвих умінь), зв'язність (єдність і послідовність матеріалу за змістом).

У плануванні динаміки практичного заняття важливого значення набуває продуктивність використання аудиторного часу, найбільшу частину якого необхідно відводити вправляння студентів (тренуванню і практиці у спілкуванні). Це слід урахувати у визначенні співвідношення часу щодо різних видів навчальної діяльності студентів, а визначені часові параметри відобразити у схематичному плані практичного заняття.

Реалізація цілей практичного заняття, як заздалегідь запланованого результату, досягається шляхом використання різних прийомів, методів і засобів навчання [1, с. 344].

У зв'язку із викладеним вище, доцільно ввести такі критерії оцінювання професійно-орієнтованих індивідуальних проектних завдань: коректність визначення типу і виду практичного заняття, коректність формулювання цілей практичного заняття, коректність укладання схематичного плану, адекватність етапів практичного заняття його цілям, коректність прийомів навчання (зокрема креативних).

Методичні дії викладача, що мають за мету планування навчального процесу й управління діяльністю студентів і проявляються у вигляді команд, вказівок, завдань [19, с. 66] повинні бути чіткими, лаконічними, доступними і, за необхідності, містити зразок виконання. Це зумовлює введення критерію «коректність формулювання інструкцій».

Іншомовне спілкування є і метою навчання іноземної мови, і засобом досягнення цієї мети, а мовлення викладача виступає засобом мовної наочності, зразком для наслідування студентами, тому повинно бути нормативним, автентичним [18, с. 478]. Це значною мірою визначає ефективність та успішність як організації практичного заняття, так і навчання в цілому, уможливорює керування навчальною діяльністю студентів, адже методично точно формулюючи завдання, викладач не лише ефективно організує та успішно контролює навчальну діяльність студентів, але й надає їм цілий арсенал алгоритмів самоорганізації та самоконтролю [4, с. 80]. Важливим є використання викладачем «вербальних зв'язків» [20, с. 190], які забезпечують ефективність і послідовність засвоєння навчального матеріалу, мовленнєвих кліше, виразів «класного вжитку». Тому магістрант повинен дотримуватися мовної правильності, як в оформленні плану-конспекту практичного заняття, так і під час його презентації.

Зауважимо, що критерії оцінювання професійно-орієнтованого індивідуального проектного завдання повідомляються магістрантам тоді, коли вони отримують це завдання. У такий спосіб критерії,

за якими викладач буде оцінювати виконане завдання, слугують засобом самоконтролю магістранта за перебігом і результатом його виконання.

У визначенні кількості балів за окресленими критеріями ми виходили з того, що вони є рівнозначними й однаковою мірою засвідчують готовність майбутнього викладача до організації креативного навчання французької мови і культури. Посилаючись на власний позитивний педагогічний досвід і зважаючи на об'єктивні умови необхідності оперативного оцінювання магістрантів під час практичного заняття, максимальна оцінка за кожним критерієм становить 5 балів:

1) коректність визначення типу і виду практичного заняття: 5 балів: тип і вид практичного заняття визначено коректно; 0 балів: тип і вид практичного заняття визначено некоректно;

2) коректність формулювання цілей практичного заняття: 5 балів: цілі практичного заняття (практичні, розвивальна, виховна, лінгвосоціокультурна, професійна) сформульовано коректно, помилки у вживанні методичної термінології відсутні; 4 бали: цілі практичного заняття сформульовано коректно, але допущено одну помилку у вживанні методичної термінології; 3 бали: цілі практичного заняття сформульовано недостатньо коректно, допущено дві помилки у вживанні методичної термінології; 2 бали: дві цілі практичного заняття сформульовано недостатньо некоректно, допущено більше двох помилок у вживанні методичної термінології; 1 бал: цілі практичного заняття сформульовано загалом некоректно, допущено більше двох помилок у вживанні методичної термінології; 0 балів: цілі практичного заняття не сформульовано;

3) коректність укладання схематичного плану практичного заняття: 5 балів: схематичний план поетапно відображає реалізацію практичних цілей; 3 бали: у схематичному плані недостатньо коректно відображено етапи реалізації практичних цілей; 0 балів: схематичний план відсутній;

4) адекватність етапів практичного заняття його цілям: 5 балів: етапи відповідають послідовності формування мовленнєвих навичок / розвитку мовленнєвих умінь і сформульовані методично коректно; 3 бали: етапи відповідають послідовності формування мовленнєвих навичок / розвитку мовленнєвих умінь, але сформульовані методично некоректно; 0 балів: етапи не відповідають послідовності формування мовленнєвих навичок / розвитку мовленнєвих умінь;

5) коректність прийомів навчання: 5 балів: прийоми навчання для реалізації мети відповідного етапу формування мовленнєвих навичок / розвитку мовленнєвих умінь визначено коректно; 3 бали: прийоми навчання для реалізації мети відповідного етапу формування мовленнєвих навичок / розвитку мовленнєвих умінь визначено коректно, але допущено помилки у використанні методичної термінології; 0 балів: прийоми навчання для реалізації мети відповідного етапу формування мовленнєвих навичок / розвитку мовленнєвих умінь визначено некоректно;

6) коректність формулювання інструкцій: 5 балів: інструкції є чіткими, лаконічними, коригують із визначеним прийомом навчання; 4 бали: інструкції є недостатньо чіткими, але лаконічними, коригують із визначеними прийомами навчання; 3 бали: інструкції є недостатньо чіткими і лаконічними, але коригують із визначеними прийомами навчання; 2 бали: інструкції є недостатньо чіткими і лаконічними, не завжди коригують із визначеними прийомами навчання; 1 бал: інструкції є недостатньо чіткими і лаконічними, не коригують із визначеними прийомами навчання; 0 балів: інструкції відсутні;

б) мовна правильність: 5 балів: мовні помилки відсутні; 4 бали: магістрант припустився однієї мовної помилки, яка не впливає на якість розуміння завдання і на результат його виконання; 3 бали: магістрант припустився двох мовних помилок, які не впливають на якість розуміння завдання і на результат його виконання; 2 бали: магістрант припустився однієї мовної помилки, яка впливає на якість розуміння завдання і на результат його виконання; 1 бал: магістрант припустився двох мовних помилок, які впливають на якість розуміння завдання і на результат його виконання; 0 балів: магістрант припустився більше двох мовних помилок, які впливають на якість розуміння завдання і на результат його виконання.

Формою підсумкового контролю є залік, який складається із усної співбесіди і виконання практичного завдання. Об'єктами контролю є рівень засвоєння теоретичних знань (метод контролю – усна співбесіда) і сформованості методичних умінь (метод контролю – практичне завдання) у межах тематики курсу навчальної дисципліни «Технології креативного навчання іноземних мов і культур». Для оцінювання результатів усної співбесіди застосовуються такі критерії: відповідність змісту, повнота і ґрунтовність викладу, термінологічна коректність, а для

оцінювання виконання практичного завдання – точність виконання завдання. Усна співбесіда і виконання практичного завдання оцінюються згідно з визначеними критеріями за шкалою «зараховано» / «не зараховано»:

1) відповідність змісту: відповідь повністю / в основному відповідає змісту питання (зараховано), відповідь лише частково відповідає / не відповідає змісту питання (не зараховано);

2) повнота і ґрунтовність викладу: основні проблеми розкриті повністю і ґрунтовно (зараховано), основні проблеми розкриті лише частково /зовсім не розкриті (не зараховано);

3) термінологічна коректність: магістрант досить вільно й коректно користується методичною термінологією (зараховано), магістрант майже не користується методичною термінологією (не зараховано);

4) точність виконання практичного завдання: практичне завдання виконано повністю відповідно до інструкції (зараховано), практичне завдання не виконано (не зараховано).

Загальна оцінка «зараховано» виставляється за умови, якщо відповідь магістранта повною мірою відповідає всім зазначеним критеріям, а оцінка «не зараховано» виставляється, якщо відповідь магістранта не відповідає хоча б одному із зазначених критеріїв.

Зауважимо, що в процесі формування креативної компетентності майбутніх викладачів французької мови і культури контроль виконує низку взаємопов'язаних функцій. Основною є діагностична функція контролю. Вона полягає в оперативному й своєчасному виявленні перебігу та проміжних результатів формування у майбутніх викладачів креативної компетентності. Діагностична функція діє у двох напрямках: в залежності від отриманих результатів викладач навчальної дисципліни «Технології креативного навчання іноземних мов і культур» може спланувати / скоригувати подальшу діяльність навчання, а магістранти – діяльність учіння.

Діагностична функція контролю тісно пов'язана з управлінською функцією, яка реалізується, насамперед, під час поточного контролю, від якості організації і проведення якого залежить досягнення запланованого результату – формування креативної компетентності майбутніх викладачів іноземних мов і культур. Ефективність реалізації управлінської функції контролю забезпечується комплексом основ керування навчальною діяльністю [14, с. 77], а саме: створення умов для успішної навчально-пізнавальної діяльності; організація навчальної інформації; регулювання навчальних дій;

організація опорних елементів навчальних дій (евристичні завдання, завдання для самоконтролю, електронний тест, професійно-методичні завдання); стимулювання мисленнєвих і практичних дій різними методами і прийомами навчання; реалізація інформативно-комунікативних функцій; контроль і коригування діяльності магістрантів.

Управлінська функція у взаємозв'язку з навчальною забезпечують як навчання й учіння та керування цими процесами викладачем, так і самоконтроль кожним магістрантом за формуванням власної креативної компетентності.

У ході рубіжного контролю найважливішою є оціночна функція, оскільки метою контролю виконання професійно-орієнтованого індивідуального проєктного завдання є визначення та оцінювання результатів сформованості креативної компетентності майбутніх викладачів французької мови і культури.

Висновки

Вимоги, які висуваються до сучасного викладача іноземних мов і культур розглядаються в контексті сформованості у нього є методичної компетентності – основи його здатності і готовності до професійно-методичної діяльності, а її формування є одним із пріоритетних завдань сучасної професійної педагогічної освіти. Вагомим компонентом методичної компетентності викладача є креативна компетентність як здатність реалізовувати креативне навчання в процесі формування у студентів професійно орієнтованої іншомовної комунікативної компетентності.

Освітній процес з метою формування креативної компетентності зорганізується на засадах компетентнісного й особистісно-діяльнісного підходів, проєктної та ігрової технологій.

Методичними знаннями магістранти оволодівають під час лекцій, самостійного опрацювання рекомендованих джерел за темами практичних занять та в процесі виконання евристичних завдань. Для формування методичних умінь застосовуються аналітичні, моделювальні та творчі професійно-методичні завдання. У процесі поточного, рубіжного і підсумкового видів контролю використовуються методи контролю, критерії оцінювання відповідно до визначених об'єктів контролю. Водночас, оцінювання сформованості креативної компетентності доцільно здійснювати, як вважають науковці, лише в умовах автентичної діяльності, в ідеалі – безпосередньо на робочому місці педагога [12, с. 34]. Впродовж

професійно-методичної підготовки у закладі вищої освіти це можливо реалізувати в реальних умовах освітнього процесу під час проходження магістрантами педагогічної практики, коли вони виконують функції викладача французької мови і культури. Наш досвід керування цим видом практики дозволяє констатувати ефективність розробленої методики формування креативної компетентності у майбутніх викладачів французької мови і культури. Адже магістранти-практиканти (близько 80%) методично коректно добирають арт-технології, визначають і застосовують креативні прийоми навчання для формування різних видів мовної і мовленнєвої компетентності. Це є підґрунтям для ефективного виконання майбутніми викладачами різних функцій в процесі професійно-методичної діяльності й удосконалення креативної компетентності впродовж життя.

Література

1. Азимов Э. Г., Щукин А. Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). Москва : Издательство ИКАР, 2009. 448 с.
2. Артемьева О. А., Макеева М. Н. Система учебно-ролевых игр профессиональной направленности: монография. Тамбов : Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2007. 208 с.
3. Бессонова Е. А. Рефлексия и её развитие в процессе учебно-профессионального становления будущего учителя : дис. на соиск. уч. степени канд. психол. Наук : 19.00.07. Хабаровск, 2000. 160 с.
4. Бржозовская К. М. Методические приёмы контроля в курсе «Теория и методика обучения иностранным языкам» в языковых педагогических вузах. *Иностранные языки в школе*. 2009. № 7. С. 79–84.
5. Деменева Н. Н., Колесова О. В. Кейс-конспект как средство оценки методической компетентности студентов педагогических вузов и учителей начальных классов. *Образование и наука*. 2018. Т. 20. № 9. С. 159–182.
6. Дорошко Н. В. Эвристические методы обучения иностранному языку. От игры к творчеству. Методические рекомендации для преподавателей технических вузов. Минск, 2007. 85 с.
7. Дубаков А. В. Формирование компетенции будущего учителя иностранного языка: содержательные и организационно-технологические аспекты. *Научно-методический электронный журнал «Концепт»*. 2015. № 13. С. 2576–2580.

8. Казакова О. П. Практико-ориентированные задачи в подготовке преподавателей иностранного языка для специальных целей. *Педагогическое образование в России*. 2014. № 6. С. 109–111.

9. Кизрина Н. Г. Развитие креативной компетентностей будущего учителя иностранных языков на основе специальных упражнений. *Педагогика. Вопросы теории и практики*. 2020. Том 5. Вып. 4. С. 463–468.

10. Конышева А. В. Организация самостоятельной работы учащихся по иностранному языку. Санкт-Петербург : КАРО, Минск : Изд-во «Четыре четверти», 2005. 208 с.

11. Краевский В. В., Бережнова Е. В. Методология педагогики: новый этап : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. Москва : Издательский центр «Академия», 2006. 400 с.

12. Креативность как ключевая компетентность педагога. Монография / под ред. проф. М. М. Кашапова, доц. Т. Г. Киселевой, доц. Т. В. Огородовой. Ярославль, 2013. 392 с.

13. Кузовлева Н. Е. Развитие методического мышления в процессе профессиональной подготовки будущего учителя : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Липецк, 1995. 233 с.

14. Левина М. М. Технологии профессионального педагогического образования : учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений. Москва : Академия, 2001. 272 с.

15. Майєр Н. В. Освітньо-професійна програма «Французька мова і друга західноєвропейська мова, зарубіжна література, методика навчання іноземних мов і культур у закладах вищої освіти». *Науково-методичний журнал «Іноземні мови»*. 2018. № 1. С. 36–40.

16. Майєр Н. В. Теоретико-методичні засади формування методичної компетентності у майбутніх викладачів французької мови : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.02. Київ, 2016. 735 с.

17. Макеева С. Н. Компетентностный подход к методической подготовке учителя иностранного языка. *Вестник БГУ*. 2010. № 15. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kompetentnostnyu-podhod-k-metodicheskoy-podgotovke-uchitelya-inostrannogo-yazyka>

18. Методика навчання іноземних мов і культур : теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ, 2013. 590 с.

19. Миньяр-Белоручев Р. К. Методический словарь : толковый словарь терминов методики обучения языкам. Москва : Стелла, 1996. 144 с.

20. Пассов Е. И., Кузовлева Н. Е. Урок иностранного языка. Ростов-на-Дону: Феникс; Москва: Глосса-Пресс, 2010. 640 с.

21. Педагогіка : учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / под ред. В. А. Сластенина. Москва : Изд-ский центр «Академия», 2002. 576 с.

22. Поляков В. М. Комплекс видеофильмов для обучения студентов анализу урока иностранного языка. *Иностранные языки в школе*. 1988. № 1. С. 24–31.

23. Тарнопольский О. Б., Кожушко С. П. Методика обучения английскому языку для делового общения : учебное пособие. Киев : Ленвит, 2004. 192 с.

24. Чилингарян М. В. Креативно-ориентированная методика как средство обучения устному общению на уроках иностранного языка. *Научно-методический электронный журнал «Концепт»*. 2016. № 12. С. 5. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kreativno-orientirovannaya-metodika-kak-sredstvo-obucheniya-ustnomu-obscheniyu-na-urokah-inostrannogo-yazyka>

25. Шевченко Т. Д. Креативность – профессионально значимое качество будущего преподавателя иностранных языков и культур. URL: <https://pgu.ru/upload/iblock/22a/p80011.pdf>

26. Языкова Н. В. Практикум по методике обучения иностранным языкам. Москва : Просвещение, 2012. 240 с.

27. Языкова Н. В., Макеева, С. Н. Формирование методической компетенции учителя иностранного языка в университете : монография. Москва : ТЕЗАУРУС, 2015. 288 с.

28. Cadre européen commun de référence pour les langues : apprendre, enseigner, évaluer. Volume complémentaire avec de nouveaux descripteurs. *Conseil de l'Europe*. 2018. URL: <https://rm.coe.int/cecr-volume-complementaire-avec-de-nouveaux-descripteurs/16807875d5>